

gelang daar de historische maatstaf steeds meer door de aesthetische-hedendaagsche werd overvleugeld, onder aanvuring van critici en kunstenaars. Er is een soort wisselwerking ontstaan tusschen musea, kunsthandel en schilders, een mode, waarbij men angstvallig op elkander let, terwille van het zoozeer begeerde, doch thans verouderde praedicaat van avant-gardist, dat in deze dingen toch tenslotte niet meer waard is dan de blauwe wimpel waar de oceanbooten het hardst om varen. Geprezen de directie, die zich hier rustig buiten kon houden.

De hoofdbron van het kwaad lijkt mij, de langzame verschuiving van het historische naar het aesthetische en het uiteindelijk overwicht van het laatste.

Het aesthetische overwicht heeft een niet te ontkennen verfijning gebracht en een onwillekeurige verheldering in de waardeering. Het aspect der musea is aangenamer voor het oog geworden. Er wordt meer op kleur en kleurverband gelet, het detail wordt goed verzorgd. Er is gebroken met het opeenhoopen van dingen; de bezoeker is stellig bij de tegenpartij in waarde gestegen en niet als vroeger (vooral Fransche bibliotheken waren er berucht om), als een aanrander van de stilte en de veiligheid, een aanvaller op de bewaarzucht, beschouwd. Maar die aesthetische verfijning beteekent, voorloopig, tevens een verzwakking van de kracht en de wil om den zin der dingen, om hun waarachtigheid te verstaan en te begrijpen. Het vragen naar den zin, het waarachtige der dingen komt in het gedrang zoodra te opzettelijk of te eenzijdig slechts het mooie van beteekenis wordt geacht, d.w.z. hetgeen in een bepaald tijdsgewricht mooi wordt gevonden.

De aesthetische verwondering is inderdaad ook een verwondering. Verwondering op een bepaalde gecultiveerde wijze. Ruim genomen zou het één het ander niet mogen uitsluiten, althans niet ten koste van elkander behoeven te heerschen. Het aesthetische is echter in onzen tijd een verengd begrip geworden, een term uit het kunstjargon, dat met het oude, ruimere begrip, dat meer op gevoel en niet uitsluitend op schoonheid doelde, weinig meer te maken heeft. Het is zelfs in bepaalde kringen reeds een critische afwijzing geworden. Die moderne aesthetische kunstwaardeering, absoluut gesteld, heeft in een tijd, waarin ze elders reeds overwonnen is, langzamerhand de musea gedwongen tot het verzamelen en bewaren van hetgeen hedendaagsche kunst wordt genoemd. Men zet dus bij, hetgeen de dag van heden oplevert. Het conserveer-apparaat staat dus al gereed bij de geboorte. De historische taak heeft zich tot haar uiterste grenzen begeven. Dit is helaas veel gaan lijken op een historische overspanning van de museumtaak.

Men kan onmogelijk verwachten, dat museumdirecties — of critici daarbuiten — steeds feilloos weten te kiezen, wat bestand zal blijken tegen de slijtage van tijdsordeelen. Het komt dus daarop neer, dat men zoo goed en zoo kwaad als het gaat wegwijs tracht te worden in hetgeen kunsthandel, kranten en schilders trachten aan te prijzen. Dat misslagen niet uitblijven